

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ฉลาดใช้คำ (๒)

ครูผู้สอน ครูรุ่งพิรุณ เชื้อนรอบ

ครูฟาริเดาะห์ เบญญาภาจ

ฉลาดใช้คำ (๒)

คำสมาสแบบสมาสใช้หรือไม่

เกสร

+

กรรม

เกสรกรรม

วิทยา

+

าลัย

วิทยาาลัย

ศึกษาความรู้

เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ

รูปแบบกิจกรรม

๑. ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๔ - ๕ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาความรู้จากใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ
๓. ให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันในกลุ่ม

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สังเกตสื่อบันทึกสาร
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง ฉลาดใช้คำ (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำสมาสแบบสนธิ

การสมาสโดยการเชื่อมคำเข้าระหว่างพยางค์หลังของคำหน้ากับพยางค์หน้าของคำหลัง เวลาอ่านจะเกิดเสียงกลมกลืนเป็นคำเดียวกัน

ชนิดของคำสมาสแบบสนธิ

มีทั้งหมด ๓ ชนิด ได้แก่

๑. สระสนธิ
๒. พยัญชนะสนธิ
๓. นฤคหิตสนธิ

หลักการสังเกตคำสมาสแบบสมาส

๑. สระสนธิ คือ การเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกัน ระหว่างเสียงสระพยางค์ท้ายของคำหน้ากับเสียงสระพยางค์แรกของคำหลัง เมื่อเชื่อมกันแล้วเสียงสระจะเหลือเพียงเสียงเดียว มีหลักการสังเกตดังนี้

๑.๑ ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้าแล้วใช้สระพยางค์หน้าคำหลัง เช่น

มีคคะ + อุเทกั = มีคอุเทกั , มหา + โอาหาร = มโอาหาร

๑.๒ ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

๑) เปลี่ยนสระ อะ เป็น สระ อา	ตัวอย่าง	โลก + อภิวัฒน์	=	โลกาภิวัฒน์
๒) เปลี่ยนสระ อิ เป็น สระ เอ	ตัวอย่าง	มหา + อีส	=	มหีส
๓) เปลี่ยนสระ อุ เป็น สระ อู	ตัวอย่าง	ราชะ + อุปลัมภ	=	ราชูปลัมภ
๔) เปลี่ยนสระ ุ, ู เป็น สระ โอ	ตัวอย่าง	ราชะ + อุบาย	=	ราชโอบาย

๑.๓ เปลี่ยนสระ อิ , อี พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ ย แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

สามัคคี + อาจารย์ = สามัคยอาจารย์

๑.๔ เปลี่ยนสระ อุ , อู พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ ว แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง เช่น

ธนู + อาคม = ธันวาคม

๒. พยัญชนะสนธิ คือ การนำเอาคำในภาษาบาลีและสันสกฤตมาสนธิกับพยัญชนะ

๒.๑ วิธีการสนธิพยัญชนะสนธิ

๑) คำที่ลงท้ายด้วย ส สนธิกับพยัญชนะให้เปลี่ยน ส เป็น โ

ตัวอย่าง

รหัส + ฐาน	=	รโหฐาน
มันัส + คติ	=	มนโคติ

๒) ทุส นิส สนธิกับพยัญชนะจะเปลี่ยน ส เป็น ร

ตัวอย่าง

ทุส + ยศ	=	ทุยศ
ทุส + พล	=	ทุรพล
นิส + ภัย	=	นิรภัย
นิส + โทษ	=	นิรโทษ

ใบความรู้ที่ ๘

เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

อภิปรายความรู้

เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ

อภิปรายความรู้

คำสมาสแบบสนธิ

หมายถึง

คำสมาสแบบสนธิ หมายถึง...

การสมาสโดยการเชื่อมคำเข้าระหว่าง
พยางค์หลังของคำหน้ากับพยางค์หน้าของ
คำหลัง เวลาอ่านจะเกิดเสียงกลมกลืนเป็น
คำเดียวกัน

ตัวอย่าง

บรรณ

ารักษ์

บรรณารักษ์

โลก

ภีวัฒน์

โลกาภีวัฒน์

อภิปรายความรู้

คำสมาสแบบสนธิ

มีก็ชนิด

ชนิดของคำสมาสแบบสนธิ

๑. สระสนธิ

๒. พยัญชนะสนธิ

๓. นฤคหิตสนธิ

อภิปรายความรู้

สระสนธิ

หมายถึง

สระสนธิ หมายถึง...

การเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกัน ระหว่าง
เสียงสระพยางค์ท้ายของคำหน้ากับเสียงสระ
พยางค์แรกของคำหลัง เมื่อเชื่อมกันแล้วเสียงสระ
จะเหลือเพียงเสียงเดียว

อภิปรายความรู้

หลักการสังเกต

สรุประสนธิ

หลักการสังเกตสระสนธิ

๑. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้าแล้วใช้สระพยางค์หน้าคำหลัง

มักคะ

+

อุเทศก์

มักคุเทศก์

มหา

+

โอฟาร

มโอฟาร

หลักการสังเกตระสนธิ

๒. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง

สระอะ เป็น สระอา

โลก

อภิวัฒน์

โลกาภิวัฒน์

หลักการสังเกตสระสนธิ

๒. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง

สระอิ เป็น สระเอ

มหา

อิสี

มเหสี

หลักการสังเกตสระสนธิ

๒. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง

สระอุ เป็น สระอู

ราชา

+

อุปถัมภ์

ราชูปถัมภ์

หลักการสังเกตสระสนธิ

๒. ตัดสระพยางค์ท้ายคำหน้า และใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง โดยเปลี่ยนสระพยางค์หน้าของคำหลัง

สระอุ , อุ เป็น สระโอ

ราชา

+

อุบาย

ราชาอุบาย

หลักการสังเกตสระสนธิ

๓. เปลี่ยนสระ อี , อี้ พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ ย แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง

อี , อี้ เป็นพยัญชนะ ย

สามัคคี

+

อาจารย์

สามัคยาจารย์

หลักการสังเกตสระสนธิ

๓. เปลี่ยนสระ อู , อุ พยางค์ท้ายของคำหน้าเป็นพยัญชนะ ว แล้วใช้สระพยางค์หน้าของคำหลัง

อู , อุ เป็นพยัญชนะ ว

ธนู

อาคม

ธันวาคม

อภิปรายความรู้

พยัญชนะสนธิ

หมายถึง

พยัญชนะสนธิ หมายถึง...

การเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกันระหว่าง
เสียงพยัญชนะพยางค์ท้ายของคำหน้ากับเสียง
พยัญชนะพยางค์แรกของคำหลัง

อภิปรายความรู้

หลักการสังเกต

พยัญชนะสนธิ

หลักการสังเกตพยัญชนะสนธิ

๑. คำที่ลงท้ายด้วย ส สนธิกับพยัญชนะเปลี่ยน ส เป็น โ เช่น

มนัส

+

ธรรม

มโนธรรม

รหัส

+

ฐาน

รโหฐาน

หลักการสังเกตพยัญชนะสนธิ

๒. ทุส นิส สนธิกับพยัญชนะจะเปลี่ยน ส เป็น ร เช่น

ตุส

พล

ตุรพล

นิส

ภัย

นिरภัย

อภิปรายความรู้

นฤคหิตสนธิ

หมายถึง

นฤคหิตสนธิ หมายถึง...

การเชื่อมคำให้มีเสียงกลมกลืนกันระหว่างคำ
ที่ลงท้ายด้วยนฤคหิตกับพยางค์ที่ขึ้นต้นด้วย
พยัญชนะหรือสระของคำหลัง

อภิปรายความรู้

หลักการสังเกต

นฤคหิตสนธิ

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๑. นฤคหิตสนธิกับสระจะต้องเปลี่ยนนฤคหิต เป็น ม เช่น

สํ

+

อาทาน

สมาทาน

สํ

+

อาคม

สมาคม

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๒. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น
พยัญชนะท้ายของวรรคนั้น ๆ

วรรค กะ เปลี่ยนเป็น ง

สั

+

เกต

สังเกต

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๒. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น
พยัญชนะท้ายของวรรคนั้น ๆ

วรรค จะ เปลี่ยนเป็น ญ

สั

+

จร

สัญจร

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๒. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น
พยัญชนะท้ายของวรรคนั้น ๆ

วรรค ฎะ เปลี่ยนเป็น ณ

สั

+

ฐาน

สัณฐาน

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๒. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น
พยัญชนะท้ายของวรรคนั้น ๆ

วรรค ตะ เปลี่ยนเป็น น

ถ

+

โทษ

ถ้นโทษ

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๒. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น
พยัญชนะท้ายของวรรคนั้น ๆ

วรรค ปะ เปลี่ยนเป็น ม

สั

พันธ์

สัมพันธ์

หลักการสังเกตนฤคหิตสนธิ

๓. นฤคหิตสนธิกับพยัญชนะเศษวรรคเปลี่ยนนฤคหิตเป็น ง เช่น

สํ

วร

สังวร

สํ

ทรณํ

สังทรณํ

ฝึกการสร้างคำ

สร้างคำสมาสแบบสนธิ

รูปแบบกิจกรรม

๑. ให้นักเรียนจับกลุ่ม ๔ - ๕ คน

๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างคำสมาสแบบสนธิ
จากใบงานที่ ๘ เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ

ใบงานที่ ๘ เรื่อง การสร้างคำสมาสแบบสนธิ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สังเกตสื่อบันทึกสาร
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง ฉลาดใช้คำ (๒)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนสร้างคำจากคำที่กำหนดให้ เป็นคำสมาสแบบสมาสให้ถูกต้อง

๑. กรรม	+	อธิการ	=	
๒. นร	+	อินทร์	=	
๓. ปรม	+	อณู	=	
๔. พฤษภ	+	อาคม	=	
๕. วิทยา	+	อาลัย	=	
๖. สุข	+	อุทัย	=	
๗. แสนยา	+	อานุภาพ	=	
๘. จุฬา	+	อลงกรณ์	=	
๙. ทรัพย์	+	อากร	=	
๑๐. ภัตต	+	อาคาร	=	
๑๑. สี่	+	อุทัย	=	
๑๒. มนัส	+	กรรม	=	
๑๓. สี่	+	ชาติ	=	
๑๔. มหา	+	อัศจรรย์	=	
๑๕. นิส	+	ภัย	=	

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๘

เรื่อง

การสร้างคำสมาสแบบสนธิ

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

นำเสนอฝึกการสร้างคำ

สร้างคำสมาสแบบสนธิ

สรุปความรู้

คำสมาสแบบสนธิ คือ การนำคำที่มาจากภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมาสมาสกัน โดยการเชื่อมคำเข้าระหว่างพยางค์หลังของคำหน้ากับพยางค์หน้าของคำหลัง เวลาอ่านจะเกิดเสียงกลมกลืนเป็นคำเดียวกัน ซึ่งมีทั้งหมด ๓ ชนิด ได้แก่ สระสนธิ พยัญชนะสนธิ และนฤคหิตสนธิ เมื่อนักเรียนเรียนรู้แล้วจะทำให้สามารถสร้างคำได้หลากหลายวิธี และเลือกสรรคำไปใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ลำนํ้าบัณฑิต (๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
๒. ใบงาน “การเขียนบันทึกแจ้งข้อมูลข่าวสาร”
๓. สื่อสำหรับครู เรื่อง ตัวอย่างบันทึกแจ้งข้อมูลข่าวสาร

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

